

British Embassy Athens

Ομιλία του Βρετανού Πρέσβη κ. Τζων Κίτμπερ κατά τη διάρκεια εκδήλωσης για την Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος (Θεσσαλονίκη, 1 Φεβρουαρίου 2015)

Κύριε Περιφερειάρχα, Κύριε Δήμαρχε, Κύριε Πρόεδρε της Εβραϊκής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, κυρίες και κύριοι που βρίσκεστε σήμερα μαζί μας για να τιμήσουμε, να θυμηθούμε και να δείξουμε τον ειλικρινή σεβασμό μας:

Πριν από 70 χρόνια, στις 27 Ιανουαρίου του 1945 ο Κόκκινος Στρατός απελευθέρωνε τους εναπομείναντες εγκλείστους στο στρατόπεδο θανάτου του Auschwitz-Birkenau. Οι περισσότεροι είχαν ήδη ξεκινήσει μια πορεία θανάτου και οι επτάμισι χιλιάδες που βρίσκονταν ακόμα στο στρατόπεδο, δέχτηκαν τη θερμή και ζωογόνο αγκαλιά της ελευθερίας. Οι άνθρωποι αυτοί βίωσαν μια πραγματικότητα που δεν τη χωράει ο νους, πέρα από κάθε φαντασία. Όσες φορές και με όποιον τρόπο κι αν έχει ειπωθεί σ' αυτά τα εβδομήντα χρόνια, εξακολουθεί να προκαλεί ένα δυσάρεστο μούδιασμα σ' εμάς που γεννηθήκαμε μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου.

Και είναι αλήθεια – ξεκινώντας να γράψω την ομιλία μου αναρωτιόμουν πώς θα έβρισκα τα κατάλληλα λόγια, πώς θα έβρισκα οποιαδήποτε λόγια, που θα ανταποκρίνονταν στην εμπιστοσύνη που μου δείχνετε σήμερα: να τιμήσω τη μνήμη έξι εκατομμυρίων ανθρώπων – και μεταξύ αυτών, ενάμισι εκατομμυρίων παιδιών – που θανατώθηκαν με τρόπο κτηνώδη και συστηματικό από τους εκφραστές μιας ιδεολογίας βάρβαρης και παράλογης.

Ένας από τους μεγάλους μας Εβραίους διανοητές και συγγραφείς έχει πει:

«Ο κόσμος του Auschwitz βρίσκεται πέρα από τον λόγο, πέρα από τη λογική. Μιλώντας για το ανείπωτο διακινδυνεύει κανείς την επιβίωση της γλώσσας ως δημιουργού και φορέα μιας ανθρώπινης και λογικής αλήθειας. Λέξεις κορεσμένες από ωμότητα και ψέμμα δεν ξαναζωντανεύουν εύκολα [Steiner]

Κατ' αυτήν την έννοια, το να μιλήσει κανείς για το Ολοκαύτωμα – για τα ψέμματα που το έθρεψαν, την ωμότητα που το δημιούργησε και το διατήρησε - θέτει σε κίνδυνο τον ανθρώπινο χαρακτήρα και τη λογική της ίδιας της γλώσσας. Πώς θα μπορούσε να χωρέσει σε λέξεις κάτι τόσο τερατώδες, τόσο παράλογο, τόσο ανελέητο, τέτοιας μαζικής, βιομηχανικής σχεδόν, κλίμακας?

Κι όμως, βρισκόμαστε σήμερα εδώ ακριβώς επειδή οι λέξεις, όσο ανεπαρκείς κι αν είναι, έχουν σημασία. Εμείς που είμαστε εδώ σήμερα ξέρουμε ότι έχουμε την ηθική υποχρέωση να μιλάμε για το Ολοκαύτωμα. Είναι ιερό μας καθήκον να μεταφέρουμε αυτή την φοβερή γνώση για το Ολοκαύτωμα. Εμείς ξέρουμε πώς με τις λέξεις μας, τις λέξεις που αρθρώνουμε με ταπεινοφροσύνη, οφείλουμε να κρατήσουμε τη μνήμη ζωντανή και να

διδάξουμε τις επόμενες γενιές. Ξέρουμε πως η παιδεία σε θέματα ολοκαυτώματος και η διατήρηση της μνήμης είναι η ισχυρότερή μας άμυνα απέναντι στην πιθανότητα επανάληψης του Ολοκαυτώματος και απέναντι στην βάρβαρη ιδεολογία που το γέννησε. Πρέπει να αφομοιώσουμε και, με τη σειρά μας, να διδάξουμε σε κάθε επερχόμενη γενιά, όλα όσα δίδαξε το Ολοκαύτωμα στη γενιά των παππούδων μας.

Φέτος, η χώρα που εκπροσωπώ, έχει την τιμή να προεδρεύει στην Διεθνή Συμμαχία για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος. Η Συμμαχία, που σήμερα αριθμεί 31 κράτη-μέλη, 8 κράτη-παρατηρητές και 7 διεθνείς μόνιμους εταίρους, σκοπό έχει να κινητοποιεί και να συντονίζει τις προσπάθειες για την διατήρηση της μνήμης, την έρευνα και την παιδεία για το Ολοκαύτωμα τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Οι δράσεις της Συμμαχίας βασίζονται στη Διακήρυξη της Στοκχόλμης η οποία περιγράφει και τις βασικές αρχές της. Φέτος συμπληρώνονται δέκα πέντε χρόνια από την υπογραφή της Διακήρυξης. Πριν πέντε μέρες, τιμώντας την εβδομηκοστή επέτειο της απελευθέρωσης του Auschwitz, τα μέλη της συμμαχίας επαναβεβαίωσαν το περιεχόμενο της Διακήρυξης και τις σοβαρές δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι κυβερνήσεις μας το δύο χιλιάδες. Επιτρέψτε μου να σας διαβάσω το σχετικό κείμενο:

«Ο πρωτόγνωρος χαρακτήρας του Ολοκαυτώματος θα έχει πάντα για μας ένα καθολικό νόημα. Παραμένουμε σταθεροί στη δέσμευσή μας να κρατάμε την μνήμη ζωντανή, να αποδίδουμε φόρο τιμής στα θύματα, να υπερασπιζόμαστε την φοβερή αλήθεια του Ολοκαυτώματος, να υψώνουμε το ανάστημά μας έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να παραποιήσει ή να αρνηθεί τα πραγματικά γεγονότα αλλά και να δίνουμε μάχη κατά του αντισημιτισμού, του ρατσισμού και της προκατάληψης κατά των Ρομά και των Σίντι.

Είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε την οικοδόμηση διεθνούς συνεργασίας γύρω από την έρευνα, την παιδεία και την διατήρησης της μνήμης του Ολοκαυτώματος αλλά και για την αποτροπή γενοκτονίας στο μέλλον.»

Αυτή είναι η δέσμευσή μας, αυτήν επαναβεβαίωσαμε.

Από την ανάληψη της Προεδρίας πέρυσι, είχα το εξαιρετικό προνόμιο να συνεργαστώ με τις εβραϊκές κοινότητες, εβραϊκούς φορείς και την Ελληνική Κυβέρνηση, για την προώθηση των σκοπών της Συμμαχίας στην Ελλάδα.

Στηρίζαμε και στηρίζουμε την διατήρηση της μνήμης και τη συζήτηση για το ρόλο της παιδείας, και συμβάλλουμε στην έρευνα για το πώς οι Έλληνες αντιλαμβάνονται το Ολοκαύτωμα. Συγκεκριμένα θα αναφερθώ σε μια έρευνα η οποία έχει την στήριξη και των συναδέλφων μου Πρέσβων του Καναδά και της Ρουμανίας – θα ξεκινήσει τον Μάρτιο στην Αθήνα και εδώ σ' αυτήν την σπουδαία πόλη.

Πριν πέντε μέρες, ο Βρετανός Πρωθυπουργός ανανέωσε την υπόσχεση να διατηρήσει η Βρετανία τη μνήμη ζωντανή. Ανταποκρινόμενος στη μελέτη της Βρετανικής Επιτροπής για το Ολοκαύτωμα, η Βρετανική Κυβέρνηση θα διαθέσει 50 εκατομμύρια στερλίνες για την ανέγερση ενός νέου, επιβλητικού εθνικού Μνημείου για το Ολοκαύτωμα, για την

δημιουργία ενός παγκοσμίου φήμης κέντρου παιδείας για το Ολοκαύτωμα και για εξασφάλιση πόρων για εκπαιδευτικά προγράμματα για το Ολοκαύτωμα σε βάθος χρόνου.

Ο Βρετανός Πρωθυπουργός ήταν σαφής στην πεποίθησή του ότι πρέπει να διατηρήσουμε την μνήμη του Ολοκαυτώματος ζωντανή. Είπε:

«Δεν θα επιτρέψουμε καμμία δικαιολογία για την ανάπτυξη αντισημιτισμού στη χώρα μας. Δεν θα επιτρέψουμε καμμία μορφή προκατάληψης να καταστρέψει την πολύ-θρησκευτική, πολύ-εθνοτική δημοκρατία μας για την οποία είμαστε τόσο υπερήφανοι. Θα διδάξουμε σε όλες τις γενιές τις αξίες του σεβασμού και της ανεκτικότητας που είναι για μας πολύτιμες. Και θα φροντίσουμε ώστε να διδαχθούν όλες οι γενιές από τις ιστορίες που έχουν να διηγηθούν οι επιζώντες του Ολοκαυτώματος, για χρονιά μετά από μας.»

Εδώ στη Θεσσαλονίκη, η Εβραϊκή Κοινότητα, με την στήριξη του Δήμου και πολλών άλλων, σχεδιάζει ένα Μνημείο για το Ολοκαύτωμα κι ένα Εκπαιδευτικό Κέντρο, στο χώρο του σιδηροδρομικού σταθμού από όπου εκτοπίστηκαν οι Εβραίοι της πόλης – της Μητέρας του Ισραήλ, της Ιερουσαλήμ των Βαλκανίων. Τα σχέδιά τους αποτελούν για μένα έμπνευση κι εύχομαι να είναι έμπνευση και για σας.

Το προηγούμενο Σαββατοκύριακο είχα την τιμή να είμαι επικεφαλής μιας αποστολής μελών της Διεθνούς Συμμαχίας για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος εδώ στην Θεσσαλονίκη. Οι περισσότεροι από μας είχαμε ήδη διαβάσει σχετικά για τη σημαντική εβραϊκή κοινότητα που άνθισε εδώ αλλά και για την εγκληματική εξόντωσή της στα χέρια των Ναζί. Γνωρίζαμε πως οι Ναζί δεν επεχείρησαν μόνο να εξολοθρεύσουν τον εβραϊκό πληθυσμό. Προσπάθησαν, επιπλέον, να διαγράψουν τον πολιτισμό και την ιστορική μνήμη.

Εδώ, σ' αυτή την πόλη, που για αιώνες βίωνε τους ρυθμούς, τον παλμό και την ιδιοφυΐα της Εβραϊκής Κοινότητας, είμαστε αναγκασμένοι ακόμα να κατανοήσουμε το Ολοκαύτωμα ερμηνεύοντας την απουσία: την απουσία του μεγάλου κοιμητηρίου, την απουσία των συναγωγών, την απουσία των μεγάλων εμπορικών οίκων και κοινωνικών κέντρων. Η Εβραϊκή Κοινότητα είναι βέβαια πλέον μικρή αλλά διαθέτει και καρδιά και ψυχή και μυαλό. Αυτό το μνημείο εδώ, το νέο μνημείο στο χώρο του κοιμητηρίου αλλά και τα σχέδια για την ανέγερση Κέντρου Μνήμης και Εκπαίδευσης στον σιδηροδρομικό σταθμό είναι πολύ σημαντικά στη μάχη κατά του στόχου των Ναζί, κατά της εξαφάνισης, κατά της λήθης, κατά της σιωπής.

Τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού το έργο μας επείγει. Ο αντισημιτισμός και ο ρατσισμός – τα ταπεινά ένστικτα της γενοκτονίας – υπάρχουν ακόμα. Τα τραγικά γεγονότα στη Γαλλία και το Βέλγιο. Η βεβήλωση των μνημείων. Η άρνηση του Ολοκαυτώματος. Η άνοδος πολιτικών κομμάτων που τροφοδοτούν, εκ νέου, μίσση και ψέμματα του παρελθόντος. Όλα αυτά απαιτούν την προσοχή μας, τη δέσμευσή μας και την ανάληψη δράσης.

Την περασμένη εβδομάδα, γνώρισα εδώ έναν επιζήσαντα του Ολοκαυτώματος, έναν άνθρωπο που όλοι σας γνωρίζετε, ήπιων τόνων και μεγάλης ακτινοβολίας. Μου είπε το όνομά του, Heinz Kounio, και μου έδωσε ένα αντίγραφο του βιβλίου του στο οποίο περιγράφει την εμπειρία του στα στρατόπεδα θανάτου. Και είναι τέτοιες απλές κινήσεις –

η αναφορά ενός ονόματος, η μεταφορά μιας εμπειρίας με τη μορφή ενός δώρου, η ανάγνωση ενός βιβλίου – που αποτελούν την ουσία αυτής της σκυταλοδρομίας της μνήμης.

Τα λόγια μου σήμερα αποτελούν μαρτυρία αυτής ακριβώς της μνήμης και δεν βρίσκω καλύτερο επίλογο από την αφήγηση ενός επιζώντος, αφήγηση που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση και αποτελεί ταυτόχρονα ηθική παρακαταθήκη. Τα λόγια του κ. Κουπιο:

«Το ημερολόγιό μου είναι μία ακόμα μαρτυρία της ωμότητας του Ολοκαυτώματος. Πρέπει να τις δημοσιοποιούμε αυτές τις ιστορίες. Πρέπει κάποια μέρα να καταφέρουμε να εξαλείψουμε την άγνοια και την προκατάληψη. Και οφείλουμε να δημιουργήσουμε στους ανθρώπους εκείνη την ηθική επίγνωση, ώστε να μη μείνουμε ποτέ ξανά αδρανείς και να μην επιτρέψουμε ποτέ ξανά να εξοντωθεί ένας ολόκληρος λαός.»

Το μόνο που θα προσέθετα είναι – αμήν.